

Miroslav Kovačević
Sènjanin (1945—)

Senj

PUNTAPET

Mõjoj mäteri
za nũ svũ ljubāv
kũ joj ñikao
nẽću mðc vrätit...

KRIŽI

ĐIR

Lipi mõj gospodĩne,
kĩ se zlatnin lãncon na ũri
šẽcete ñiz Potøk,
stànite trũnciç
i pasājte kĩ đĩr
skũpa s mãncon uz bøk.

Svẽdno çã ste vĩ parõn,
a jã izgljẽdan kãj packamĩn —
drãgon Bøgu smo øbadva drãga
kãj jedãn sĩn.
I nemøjte se srãmĩt mojẽ sirotĩnje
i bojãt çã san
mørda srabljĩv —
mojã je dũšã zãto çĩsta
døklen se vãšon jã ñẽ bin dẽlal žĩv.

Vĩ znãte da se kòlo okriçe
i da ni jã ñẽću vãjk dõlnji bĩt —
jednõga bĩte dãna møgli
vĩ mẽne za đĩr zamolĩt.

VAKO JE GOVORIL NACIJO

Kàj da san za Isùkrston gròte šijāl
nikad niš nīsan imāl.

Štivāl san landāne,
rīval taulāce,
a sōldi dōbil nīsan ni za štrāce.

Grīntava dičīna,
ženā škrofulōza,
rād špicijarije morāla se prodāt kozā.

Da zarādin za štrūcu krūva
i kī pomidōr
nosil san kasūnē kad bi koštāl vapōr.

I dōklen i psī kod nēkog u svojōj kāmari spīdu
jā mōj štramāc mēcen
mēd čānže na šufītu...

Sād je vākò,
ma će pasāt svē.
Dōće i mojē vrīme, parōni. Altokè!

ŽURNĀDE

Svāku vēc̄er
parōn Tōnē u svojōj butīgi
i jā u mōmu tr̄sju
brojīmo žurnāde.

I òbadva imamo pūne dlāne:
parōn Tōnē sōldi,
a jā žūlj̄i.

MA SVEDNO MISLIN

Gospodīn plovān je danās
u crīkvi prēdikal
da nī līpo njūrgat i vīše tīt,
jer da će Svēton Vīdu dospīt
svāčigova škrīnja.

Ma svēdno mīslin
da nēc̄u
vāj̄k ostāt sirotīnja.

K R I Ž I

Īvè šĳja cĳplje u štĳvu
i pĳva.
I vĳlje mu je lĳkše.
Lĳkše križē slāže
i taulĳc rĳva.
Cĳplja do cĳplje,
sōld do sōlda,
križ do križa —
na brodū
i u žĳvotū.

DAN CEL CAT CELCAMENTI

J U T R O

Nĳjprvo se probūdi žveljarĳn
i poskōci na borū.
Ondat se divĳca dĳgne
i mētnē grĳjat
na rešō vōdu za kĳfū.

Otĳc još sklōpljenih oĳĳ
poĳšce španjulēt za fumĳt
i ako ga ne dovĳti od pĳve
vĳlje poĳĳmlje beštĳmĳt.

Školĳni ĳagōd poĳdu
i odlētĳdu niz ųlicu u škōlu,
a mĳci se ųdedu igrĳt
na dvōrū.

Mĳter se podvoltĳ i ĳeka
kad ĳe se svĳh liberĳt
da u mĳrū Bōžjen
mōre dēlo finjēvĳt.

BURA S KIŠON

Cěle se nōci būra
nadīmjlje oko kantūni,
čigōv dīmjljak pogūra,
kūpu sa krovà strūni,

potâka se prîko ũlice
i svojū pīsmu pīva,
obišene kušunělnice
još jedānput režentīva,

bārku sa prēze odarmižāva,
brōd za cīmu povučě,
pa dōklen grād kīša operě
u mirīnu se spāt zavučě.

RIBE OD PIRUNA

Būgve,
čīfli,
gōlcī,
lūbini,
sālpe,
lēnci,
ūgori,
lokārde,
druzěle,
ōslići,
mēndule,
sarděle,
škarpiŋe,
zubāci,
lovrāte,
kānjī,
olīge
i ušāte
u mrīžan i vršān se pīcadu.

Ma će svědno dospīt u kasětan
na bānke na plāci u grādū.

STARI KAVALIR

Počěšljan na pruděl,
u blagdājnskoj mondûri,
z garõfulon na jakěti
i lānčícõn na ûri —

líp kāj lípi dān
izāšal je vān
da napravī dīr
stāri kavalīr.

Prõđe šõdo zdõlon,
nabāci kû očādu,
postõji trûn na kantūnũ,
põpije lemonādu —

líp kāj lípi dān
dõšal je izvān,
jer je finil dīr,
stāri kavalīr.

S U S E D E

Prīko puněštre,
sprīd portūnā,
s balatũre,
zād kantūnā,

ćakulādu,
baciljādu,
brontuladu
i njũrgadu

celcāt celcaměnti dān
kāj po rēgulan
čētīre susěde
kē su se srītīle radī dvī besěde.

**SPI,
MALA
MOJA**

SPI, MALA MOJA

Spĩ, m̃ala mojã,
bũra ti
pod punẽštron
pĩva serenãdu.

Spĩ, m̃ala mojã,
mĩsec ti
na slẽbrnon pijãtu
šãlje nãjlipši sãn.

Spĩ, m̃ala mojã,
mõre ti
od bĩseri
slãže bẽli luštrĩn.

JERBO NAN SE LJUBAV

Mõre tvojà mãter
zaprĩt sve punẽštre
i na portũn mẽtnit
još dvãjset kračũni,
ma tõ ne smĩ smẽtãt
ni tẽbi ni mẽni
da se sastãjemo
õkolo kantũni.

Mõre mi tvõj cãca
dãt kũ palamãdu
i zakũrĩt nogõn
lĩšo srẽd timũnã,
ma tõ ne smĩ smẽtãt
ni mẽni ni tẽbi
da se sastãjemo
õzada kantũnã.

Škrbīti se mōre
susēdaštvo cēlo
i imāt o nāmin
ūsta svāčeg pūna,
ma tō ne smī smētāt
ni tēbi ni mēni
da se sastājemo
ōzada kantūnā.

Jērbo nan se ljubāv
nē bi ljubāv zvalā
kad zāpriku takvū
nē bi ruvināla.

Č E K A N J E

Dvā su gāleba bēla
povrh rīve letīla.
Sa svojē ih punēštre
divōjka je zōvnila:

»Gālebi, līpe tīce,
letīte prīko mōra
i pozdrāvte mornārā
s nōg bēlog vapōra.

I rēcte mu da čekān
na njega nōc na nōc
kadā će jōpet tīho
pod balatūru mi dōc.«

Odletīli gālebi
prīko plāvoga mōra,
al nigdīr nīsu nāšli
mornārā sa vapōra.

Nevēra ga je nīgdi
zāuvik potopīla.
Na punēštri divōjka
čekat ga nī mārila.

V A J K
U
S R C U

NODI JE MOJ SENJ

Nōdì kadì rastě pavěnka,
nōdì kadì mōre diši,
nōdì, māla mojā,
nōdì mi pīsmā pīši.

Nōdì kadì rastě fijōlica,
kadì se dijacēt plāvi,
nōdì mi šālaj pīsmā,
nōdì, mojā ljubāvi.

Jer nōdì je mōj Sènj,
mèsto mojè míce.
Jer nōdì je mōj Sènj,
mèsto mojě sríce.
Jer nōdì je mōj Sènj,
nājlipše mèsto pod sūncen.
Jer nōdì je mōj Sènj,
kog vōlin ja svīn srčen.

P U N T A P E T
S E N J S K I

Bānja, Kolān, Ārt, Travīca,
Potòk, Kríž, Dvorāc, Gorīca,
Macěl i Armīca,
Trbùšnjak i Fortīca,
Abātovo i Buškèt —
vī su bīseri mètnuti
u sènjski puntapèt.

V A J K U S R C U

Već lêt i lêt me dõma nĩ bĩlo,
dicà me òpće i ne pòznadu,
ma svè ée jòpet bĩti u rēdù
kadà se vràtin svojemu grādù.

Vanĩ je mřzlo, bũra skočila,
prĩko kuvērtē kiša tučē,
nõdĩ kadĩ se mõre slebrĩ
dũšà me mõmu Senjũ vučē.

Vàjk su mi bĩle lãrgo òd mene,
mēd školjē su se onē sàkrile,
ma kũce tē kàj gãlebi bēle
u sřcu su me svagdĩr pràtile.

TUMAČ RIJEČI

A

Abàto vo, predio Senja; altokē, pril. i te kako; Armĩca, predio Senja;
Àrt, predio Senja; armĩžàt, prez. armĩžàn, privezivati (ćamac).

B

baciljàt, prez. baciljàn, impf. brinuti se, misliti na koga (što), baviti
se sitnicama; balatũra, f. izvanjsko stubište za kuću; bãnak, gen.
bãnka, m. kluba; Bãnja, predio Senja; bãrka, f. ćamac; bēl, bēlã,
bēlo, neod. pridj., bēli, bēla, bēlo, odred. pridj., bijel, bijela, bijelo;
besēda, f. riječ, govor; beštĩmàt, prez. beštĩmàn, impf. psovati,
kleti; blagdãjnski, pril. svetaćni; borò, gen. borà, m. ormar s ladi-
cama, komoda; bũgva, f. riba Box boops Bp; bũra, f. bura; Buškět,
predio Senja; butĩga, f. dućan, trgovina.

C

cēl, cēlã, cēlo, neod. pridj., cēli, cēla, cēlo, odred. pridj., cijel,
cijela, cijelo, ćitav, ćitava, ćitavo, cēl celcàt, celcàt celcamēnti,
potpuno cijel, potpuno ćitav; cĩma, f. konop za privezivanje broda; cĩplja,
f. cjepanica; crĩkva, f. crkva.

Č

čã, zamj. ča, što, zar; čagòd, zamj. nešto; čãnža, f. stjenica; četĩre,
broj 4; čĩgòv, čĩgòva, čĩgòvo, zamj., čĩji, čĩja, čĩje.

Ć

ćãća, m. otac; ćakulàt, prez. ćakulàn, impf. razgovarati, brbljati;
ćifal, m. riba Mugil Art.

D

dân, gen. dâna, m. dan; danās, pril. danas; dât, prez. dãn, pf. dati; dèlat, impf. raditi; dicà, n. djeca; dičîna, augm. djeca; dihât, prez. dišîn, impf. mirisati; dijacênt, m. zumbul; dîmljak, m. dimnjak; divlca, f. služavka; divõjka, f. djevojka, neudata žena; dõc, prez. dõjden, pf. doći; dõma, pril. kući, u kući, kod kuće; družela, f. riba *Coris julis* Gthr; dvâ, broj 2; dvâjset, broj 20; dvõr, gen. dvõrà, m. dvorište; Dvorãc, predio Senja.

Đ

đir, m. kratka šetnja.

F

fijõlica, f. ljubičica; fînit, pf. svršiti, prestati; finjêvât, prez. finjêvan, impf. svršavati, prestajati; Fortîca, predio Senja; fumât, prez. fumân, impf. pušiti.

G

galeb, m. galeb; garõful, m. karamfil; golãc, gen. gõlcà, m. riba *Scomber scomber* L; Gorîca, predio Senja; gospodîn, gen. gospodîna, m. gospodin grâd, m. grad; (*gresti), impf. îci (upotrebljava se samo u prezentu); grîntav), pridj. slabunjav; grõta, f. stijena, oveći kamen.

I

imât, prez. îman, impf. imati.

J

jã. zamj. ja; jakëta, f. kratki muški kaputić; jõpet(a), opet.

K

kadî, vezn. gdje; kãj, vezn. kao, kao i; kãmara, f. soba; kantûn, gen. kantûnà, m. kut; kãnj, gen. kãnjà, m. riba *Serranus Cuv*; kasëta, f. sandučić; kasûn, gen. kasûnà, m. sanduk; kî, kâ, kô, zamj. koji, koja, koje; koštât, prez. koštân, pf. pristati (o brodu); Kolãn, predio Senja; kračûn, gen. kračûnà, m. zasun na vratima; Križ, predio Senja; križ, gen. križà, m. križ, vrsta jedra, složene cjepanice; krõv, gen. krovà, m. krov; krûv, gen. krûva, m. kruh; kûpa, f. crijep; kušînëlnica (i: kušunëlnica), f. jastučnica; kuvërta, f. brodska paluba.

L

landâna, f. složene cjepanice; lãrgo õd mene, pril. daleko, daleko od mene; lemonâda, f. limunada; lenãc, gen. lëncà, m. riba *Crenilabrus* pravo C. V.; letît, prez. letîn, impf. letjeti, trčati; lëtõ, n. godina, ljeto; liberât se, prez. liberân se, pf. osloboditi se, riješiti se; lîp, lîpà, lîpo, neod. pridj. lîpi, lîpa, lîpo, odred. pridj., lijep, lijepa, lijepo; lišo, pril. glatko, bez teškoća, bezvrijedno; lokãrda, f. riba *Scomber colias* L; lovrãta, f. riba *Crysophrys aurata* C. V.; lûbin, m. riba *Labrax lupus*; luštrîn, m. ogrlica.

LJ

ljubãv, gen. ljubãvi, f. ljubav.

M

Macêl, predio Senja; mâli, mâla, mãlo, poimenični pridjev... dječak, sin, djevojčica, kći, dijete; mäter, f. mati; mèd, prijed. među, između; mečât, prez. mèčen, impf. stavljati; mēndula, f. riba Smaric alcedo Bp; mēsto, n. mjesto; mēsto, umjesto; mić, mičã, mićo, neodr. pridj., mići, mića, mićo, odred. pridj., malen(i); mirina, f. ruševina; mišec, m. mjesec; mōć, prez. mōren, gl. moći; mōj, mojà, mojd, zamj. moj, moja, moje; mōrda, možda; mornār, gen. mornārã, m. mornar; mriža, f. mreža; mřzlo, pridj. hladno.

N

nevêra, f. nevirijeme; niĝdi, pril. negdje; nigdīr, pril. nigdje; nī, nã, nō, pokaz. zamj., onaj, ona, ono; nōdè, nōdèk(a), nōdī, nōdik(a), pril. ondje; nogã, gen. nogè, f. noga.

NJ

njürgat, prez. njürgan, impf. gundati, prigovarati.

O

òbadva, broj oba, obadva; oçãda, f. (značajni) pogled; olīga, f. riba Atherina hepsetus; òndat(a), pril. onda; òpće, pril. uopće; òslič, m. riba Merluccius vulgaris Flem.

P

packamīn, m. dimnjačar; palamãda, f. čuška; parōn, m. gazda; pãsat, prez. pasãn, pf. proći; pīcat (se), impf. iskakati iz vode; pijãt, m. tanjur; pirūn, gen. pirūnã, m. vilica, viljuška; plovãn, m. župnik; počimat, prez. počimljen, iter. počimati; poiskãt, prez. poišćen, pf. potražiti; podvoltãt, prez. podvoltãn, pf. podbočiti se; poist, prez. poīn, pf. pojesti; pomidōr, m. rajčica; portūn, gen. portūnã, m. ulaz i ulazni hodnik u kuću; potãkat (se), prez. potãkan (se), pf. skotrljati (se); Potōk, predio Senja; poznãt, prez. pōznan, pf. poznavati; prèdikãt, prez. predikãn, ompf. propovijedati; prèza, f. kameni stup na obali za privezivanje broda; prudēl, gen. prudēla, m. razdjeljak u kosi; přvo, pril. prije; puntapèt, gen. puntapèta, m. broš.

R

rèć, prez. rečēn, pf. reći; rēgula, f. pravilo; režentivãt, prez. režentivan, impf. isplahnjivati; rība, f. riba (fraza: rība od pirūnã, fina riba); rīva, f. obala; rōžica, f. cvijet; ruvinãt, prez. ruvinãn, pf. uništiti.

S

sakrivãt, prez. sakrivan, impf., sakrivati; sãlpa, f. riba Box salpa C. V.; sardēla, f. riba Clupea pilchardus Walb; Sēnj, gen. Senjã, m. Senj; skūpa, pril. zajedno; slebrō, n. srebro; sōld, gen. sōlda, m. novac; spãt, prez. spīn, impf. spavati; srabljiv, srabljiva, srabljivo, neodr. pridj., srabljivi, srabljiva, srabljivo, odred. pridj., svrabljiv, svrabljiva, svrabljivo; sritit, prez. sritnen, pf. srestī; stār, stãra, stãro, neodr. pridj., stãri, stãra, stãro, odred. pridj., star, stara, staro; strūnit, pf. srušiti; susèd, m. susjed; susèda, f. susjeda; svagdīr, pril., svagdje, svuda; svèdno (i: svēnako), pril., svejedno; Svēti Vīd, groblje u Senju.

Š

šēcāt, prez. šēcen, impf. šetati; šijāt, prez. šijān, impf. unatrag baciti, natrag voziti, okrenuti; škarpīna, f. riba Scorpaena Art; školān, m. učenik; školānka (i: školānīca), f. učenica; škōlj, gen. školjā, m. otok; škrīnja, f. mrtvački sanduk; škrofulōz, pridj. bolestan; šōdo, pril. tiho; španjulēt, m. cigareta; špicijarīja, f. apoteka; štrāca, f. stara krpa, dronjak, odrpina; štramāc, gen. štramcā, m. madrac, strunjača; štīvat, prez. štīvān, impf. slagati; štrūca, f. kruh duguljasta oblika; štūf, pridj., prezasićen (ne od hrane); šufīt, m., tavan.

T

taulāc, m. mjesto za teret na kolima, plato; tetā i: tēta), f. tetka; tīca, f. ptica; timūn, gen. timūnā, m. kormilo, stražnjica; tīt, gl. htjeti; tīrsje, n. vrt (nekad je značilo vinograd); Travīca, predio Senja; Trbūšnjak, predio Senja; trūn, pril. malo; trūncić, pril. vrlo malo; tūc, prez. tućen, impf. tući; tvōj, tvoja, tvojo, zamj., tvoj, tvoja, tvoje.

U

ūgor, m. riba Conger vulgaris Cuv; ušāta, f. riba Oblata melanura C. V.

V

vāj, pril., uvijek, stalno; vanī, pril., napolju; vakō, vākō, vākōc, pril., ovako; vāl, m. val; vālje, pril., odmah; vapōr, m. parobrod; vī, vā, vō, zamj., ovaj, ova, ovo; vrīme, f. vrijeme.

Z

z, prijed., s; zād (a), pril., otraga; zād nji, pridj., posljednji; zakūrīt, prez. zakūrīn, pf., naložiti vatru, udariti nogom; zdōlon, pridj., dolje; zubāc, gen. zubāca, m. riba Dentex vulgaris Cuv.

Ž

ženā, gen. ženē, f. žena; žūlj, gen. žūljā, m. žulj; žurnāda, f. nadnica; žveljarīn, m. budilica.

Napomena

Akcentuaciju u pjesmama Miroslava Kovačevića Senjanina, također u Tumaču riječi, izvršio je dr Milan Moguš.